

EUROMONITOR

RAPORT TRIMESTRIAL DE MONITORIZARE A PROGRESULUI ÎN
IMPLEMENTAREA PLANULUI DE ACȚIUNI UNIUNEA EUROPEANĂ-
REPUBLICA MOLDOVA ÎN PERIOADA APRILIE - IUNIE 2014

Autori:

Igor Boțan
Polina Panainte
Mariana Kalughin
Denis Cenușa
Iurie Morcotylo
Adrian Lupușor

Chișinău, iulie 2014

CUPRINS

Introducere	3
Reforma Justiției.....	4
Combaterea corupției	5
Drepturile și libertățile fundamentale ale omului	7
Soluționarea conflictului transnistrean	9
Creșterea bunăstării populației.....	11
Politici macroeconomice și macrofinanciare.....	12
Economia de piață funcțională	13
Dezvoltarea rurală și regională	14
Politica socială și de ocupare a forței de muncă.....	14
Relații comerciale	15
Serviciul vamal	17
Standardele, reglementările tehnice și procedurile de evaluare a conformității (domenii armonizate).....	18
Eliminarea restricțiilor și optimizarea administrării (domeniile nearmonizate).....	19
Aspecte sanitare și fitosanitare.....	20
Dreptul de stabilire și dreptul societăților	22
Servicii financiare.....	22
Circulația capitalului și a plăților curente	23
Circulația persoanelor, inclusiv circulația muncitorilor și coordonarea politicilor de securitate socială	24
Impozitarea	25
Politica concurențială.....	25
Drepturile de proprietate intelectuală și industrială	26
Achiziții publice	27
Statistica	28
Controlul financiar și aspectele aferente	29
Politica industrială	29
Transport	30
Societatea informațională.....	31
Sănătatea publică	32

Introducere

Raportul trimestrial de monitorizare a progresului în implementarea PAUEM în perioada aprilie-iunie 2014 este elaborat în cadrul proiectului comun "Relațiile UE-Moldova – monitorizarea progresului în cadrul Parteneriatului estic în anul 2014" finanțat de Fundația Soros-Moldova. Acesta este cel de-al 32-lea Euromonitor elaborat începând cu anul 2005 în vederea monitorizării progreselor autorităților în îndeplinirea angajamentelor asumate în relație cu Uniunea Europeană.

Euromonitorul este un produs elaborat trimestrial în scopul informării și stimulării participării active a publicului în dezbaterile legate de procesul de integrare europeană. Raportul este fundamentat pe evaluarea progresului înregistrat de autorități, problemele și oportunitățile procesului de integrare la toate nivelele de politici prioritare. Monitorizarea progresului este bazată pe o metodologie special elaborată, iar rezultatele acesteia sunt prezentate publicului larg într-o manieră accesibilă și atractivă.

Raportul trimestrial este structurat pe **28 de domenii**, în cadrul carora sunt prezentate evoluțiile perioadei monitorizate, este evaluat impactul acțiunilor întreprinse și identificate probleme majore. Raportul este disponibil pe paginile web a organizațiilor partere www.e-democracy.md și www.expert-grup.org. De asemenea, a fost creată pagina separată - www.euromonitor.md, care este concepută ca un instrument de vizualizare intuitivă și prietenoasă a dinamicii progresului în procesul de integrare europeană a Moldovei. Pagina www.euromonitor.md prezintă o evaluare a situației inițiale (2005), a progreselor anuale și a progresului trimestrial realizat la nivelul fiecărei acțiuni/reforme în parte, domeniului de politici și la nivel global. Prezentarea situației inițiale (din 2005) și a celei curente (2012) se face în baza concluziilor raportului de evaluare a progresului pentru anii 2005-2012 și este axat pe domeniile incluse în raport. Progresul trimestrial pentru anul 2014 este, de asemenea, evaluat în baza domeniilor incluse în raport.

■ Reforma Justiției

Evoluții trimestriale majore

- Strategia de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 (SRSJ) este în proces de implementare. În mai 2014, Asociația Promo-LEX și Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER) au lansat Raportul trimestrial nr. 5 de monitorizare a implementării SRSJ (perioada de monitorizare 01 ianuarie – 31 martie 2014¹). Ritmul de implementare a SRSJ este unul constant. Astfel, din 264 de acțiuni planificate pentru a fi realizate până la 31 martie 2014, inclusiv cele restante, 157 au fost realizate, iar 107 - nerealizate, ceea ce constituie, respectiv, un raport procentual de 59% față de 41%.
- În iunie 2014, a fost lansat Studiul privind optimizarea structurii procuraturii și a sarcinii de muncă a procurorilor din RM². Studiul a fost elaborat de către Centrul de Resurse Juridice din Moldova și se înscrie în domeniul specific de intervenție 2.2.6 al SRSJ. Studiul recomandă simplificarea ierarhiei procesuale în cadrul sistemului, revederea rolului și optimizarea structurii Procuraturii Generale (PG). Se propune focusarea PG pe administrare și politici în domeniu. Totodată, se recomandă realocarea funcțiilor de procuror între diferite procuraturi, în vederea asigurării unui volum de muncă comparabil pentru toți procurorii. Studiul conține și recomandări referitoare la fortificarea capacităților unor procuraturi și lichidarea altora. Astfel, se propune: sporirea capacităților Procuraturii anticorupție; lichidarea sau revizuirea competențelor Procuraturii mun. Chișinău; lichidarea procuraturilor militare și de transport, precum și a celor de nivelul curților de apel, fiind susținută specializarea procurorilor de la locul amplasării unităților militare și a curților de apel. Totodată, este recomandată optimizarea procuraturilor raionale și de sector odată cu optimizarea hărții judecătorești. Deși nu se fac recomandări exacte privind sporirea numărului de personal care asistă procurorii, se reține ca rezonabilă o eventuală creștere a acestuia cu 50%.
- De către Parlament, a fost definitivată și aprobată Concepția de reformare a Procuraturii³. Concepția pornește de la mai multe domenii specifice ale SRSJ (direcția strategică 2.2)⁴. Documentul de politici se declară bază conceptuală pentru elaborarea proiectelor de legi în scopul realizării reformei procuraturii, acestea vizând: locul și rolul procuraturii; organizarea și activitatea sistemului organelor procuraturii; independența funcțională, răspunderea și garanțiile sociale ale procurorilor. Sunt de remarcat propunerile referitoare la procedura de numire a Procurorului General – numirea de către Președintele RM la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor (CSP). Se propune alegerea candidatului prin concurs deschis, la care pot participa procurori și alte persoane eligibile. Legea urmează să prescrie exhaustiv criteriile de eligibilitate. Potrivit Concepției, Președintele RM ar putea

¹ <http://monitor.md/ro/monitor-monitorizare/strategia-de-reforma-in-sectorul-justitiei-2011-2016/monitorizare-civica-a-implementarii-reformei-in-sectorului-justitiei-2011-2016/203-raport-trimestrial-nr-5-de-monitorizare-a-implementarii-strategiei-de-reforma-in-sectorul-justitiei>

² http://crjm.org/app/webroot/uploaded/Studiu_procuratura_23_06_2014.pdf

³ <http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/2254/language/ro-RO/Default.aspx> - proiect înregistrat la 11.04.2014, aprobat la 03.07.2014.

⁴ Documentul de politici a fost elaborat de către Grupul de lucru pentru elaborarea proiectelor de legi cu privire la activitatea sistemului organelor procuraturii, constituit prin ordinul comun al ministrului justiției și Procurorului General, nr. 307/46 din 11.07.2013, și definitivat de către Grupul de lucru pentru definitivarea Concepției de reformare a Procuraturii și elaborarea proiectelor de acte normative ce vizează reforma activității Procuraturii, format prin dispoziția Președintelui Parlamentului, DDP/C1 nr. 2 din 15.01.2014.

refuza motivat candidatura propusă. Propunerea repetată a aceleiași candidaturii (făcută cu votul a 2/3 din numărul membrilor CSP) ar obliga Președintele RM de a emite decretul de numire în funcție.

Impactul acțiunilor întreprinse

Se constată o creștere a nivelului de satisfacție a justițiabililor față de sistemul justiției. Astfel, potrivit Raportului trimestrial citat mai sus, la capitolul monitorizarea ședințelor de judecată⁵, un indicator pozitiv constituie numărul ședințelor înregistrate audio, care a crescut cu 12% comparativ cu trimestrul IV al anului 2013. De asemenea, a crescut și numărul ședințelor care s-au desfășurat în sălile de ședințe, cu circa 10%.

Principalele probleme depistate

- În pofida creșterii nivelului de satisfacție a justițiabililor față de sistemul justiției, se mai mențin probleme în partea ce ține de facilitățile instanțelor, care, pornind de la Raportul trimestrial menționat, au fost apreciate negativ de aproximativ 20% din avocați și justițiabili. Bineînțeles, acest indicator urmează a fi îmbunătățit.
- La general, procesul de implementare a SRSJ necesită a fi impulsionat. În mod special urmează a fi tratate restanțele, cum ar fi și reformarea organelor procuraturii. Este îngrijorător faptul că, potrivit Raportului trimestrial prenotat, au fost realizate doar 14% de acțiuni din acțiunile preconizate pentru perioada de monitorizare.

■ Combaterea corupției

Evoluții trimestriale majore

- Prin Hotărârea Parlamentului nr. 76 din 16.05.2014, a fost aprobat Planul de acțiuni pe anii 2014-2015 privind implementarea Strategiei naționale anticorupție (2011-2015). Documentul este structurat în patru componente de bază: cercetare; reforma legislativă; componenta instituțională; componenta educațională și comunicare publică. Documentul include 93 de acțiuni, dintre care 14 au caracter permanent și 79 - termen concret de realizare. În ceea ce privește acoperirea financiară, 90% din banii necesari implementării vor fi alocați din bugetul de stat, restul cheltuielilor urmînd a fi acoperite din surse externe.
- Este de remarcat adoptarea Hotărîrii Guvernului nr. 475 din 19.06.2014 cu privire la unele măsuri de realizare a Legii nr. 269 din 12.12.2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf). Astfel, s-au aprobat Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei de stat pentru testări cu utilizarea poligrafului și Nomenclatorul funcțiilor în care se angajează (îndeplinesc serviciul) persoanele care cad sub incidența legii prenotate. Consiliul Superior al Magistraturii, CSP, Ministerul Afacerilor Interne (MAI), Centrul Național Anticorupție (CNA), Serviciul de Informații și Securitate (SIS), precum și Serviciul Vamal (SV) urmează să aprobe, avînd în vedere specificul activității instituției, forma standardizată a rapoartelor de investigare, precum și a altor acte și formulare necesare procedurii de testare poligraf. Actul normativ adoptat de Guvern urmează a fi apreciat. Neadoptarea cadrului normativ subordonat legii în domeniu a constituit, timp îndelungat, o restanță a Guvernului, rămînînd inaplicabilă testarea la poligraf a unor importante categorii de persoane (judecători, procurori, angajați ai MAI, CNA, SIS și SV).

⁵ Au fost monitorizate 300 de ședințe de judecată în toate instanțele de judecată, fiind completate 480 de chestionare a participanților la procese.

- CNA și Comisia Națională de Integritate (CNI) și-au continuat activitatea în limitele mandatelor instituționale. Unele date generalizate privind activitatea curentă au fost date publicității de către CNI⁶. Astfel, de la începutul acestui an, CNI a adoptat 95 acte de constatare, fiind inițiate 92 dosare de control, menținându-se în procedură de examinare – 60 de dosare. Dintre cele 95 acte de constatare adoptate, se referă la: judecători – 2; miniștri – 3; viceministri – 4; deputați – 6; procurori – 12; primari – 15; alte categorii de persoane – 53. Din numărul total de acte de constatare adoptate: 45 vizează regimul juridic al declarării veniturilor și proprietății; 30 - regimul juridic al conflictelor de interese; 16 - regimul juridic al incompatibilităților; 4 - regimul juridic al declarării intereselor personale.

Impactul acțiunilor întreprinse

Potrivit datelor oferite de către CNI, în decursul anului curent, 25 din dosarele referitoare la încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății au fost transmise Procuraturii Generale pentru examinare sub aspectul falsului în declarații (art. 3521 Cod penal). Pentru comparație - 16 cazuri raportate de CNI în anul 2013⁷. Totuși, activitatea CNI va fi percepută ca una cu impact real doar dacă cazurile sesizate vor avea finalitate (eventuala condamnare a persoanelor care au făcut uz de fals în declarații).

Principalele probleme identificate

- Este regretabil că CNI nu oferă informații referitoare la finalitatea sesizărilor înaintate. În interesul public este de a cunoaște raportul urmăririlor penale pornite față de refuzurile în pornire. Mai mult, CNI trebuie să urmărească aceste cazuri pentru a-și putea analiza reușitele și eșecurile în activitate, dar și pentru a interveni cu propuneri în vederea asigurării mecanismelor de sancționare eficientă a încălcărilor.
- În ce privește Strategia Națională Anticorupție, implementarea acestui document de politici nu va fi una eficientă, dacă Guvernul, dar și Parlamentul, vor întârzia în asigurarea unui cadru potrivit la nivelul planurilor de acțiuni. La fel, agențiile anticorupție necesită suport în activitate, cel puțin printr-o reacție promptă a Guvernului, dar și a Parlamentului, la necesitățile instituționale. Este de constatat, că Proiectul legii privind modificarea și completarea unor acte legislative⁸, elaborat în scopul eficientizării activității CNI, se menține, timp îndelungat, în examinare parlamentară. În egală măsură, este de regretat că CNI nu totdeauna face dovada capacității instituționale, inclusiv în partea ce ține de comunicare și proceduri interne⁹.

⁶ <http://cni.md/?p=621>

⁷ http://www.cni.md/Upload/Raport_final_2013_ro.pdf

⁸ <http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/2002/language/ro-RO/Default.aspx>

⁹ <http://www.jurnal.md/ro/news/sedinta-cu-scantei-la-cni-1170770/>, <http://jurnaltv.md/ro/news/2014/6/5/sedinta-cu-scantei-la-cni-10033461/>, <http://www.zdg.md/politic/scrisoarea-cu-acuzatii-analizata-de-deputati-cu-siguranta-procuratura-cna-ul-trebuie-sa-examineze#more-69126>

■ Drepturile și libertățile fundamentale ale omului

Evoluții trimestriale majore

- Dat fiind faptul că în aprilie 2014 s-au împlinit 5 ani de la protestele din 7 aprilie 2009 iar persoanele care se fac vinovate de maltratarea tinerilor și vandalizarea instituțiilor de stat nu au fost trase la răspundere, a fost modificat Codul Penal al RM, art. 60 (8) prin intermediul Legii nr.56 din 04.04.2014 pentru a exclude termenul de prescripție pentru tragerea la răspundere penală a persoanelor vinovate de infracțiunile săvârșite în luna aprilie 2009. Conform noului text: *Prescripția nu se aplică persoanelor care au săvârșit infracțiuni contra păcii și securității omenirii, infracțiuni de război, infracțiuni de tortură, tratament inuman sau degradant sau alte infracțiuni prevăzute de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, indiferent de data la care au fost săvârșite.*
- S-au înregistrat progrese în vederea promovării participării femeilor în procesul decizional, dar o decizie finală în sensul introducerii cotelor pentru femei și bărbați încă nu a fost aprobată de către Parlament. La 7 mai 2014 Guvernul a aprobat un proiect de lege cu privire la introducerea unei cote de reprezentare minimă atât pentru femei, cât și pentru bărbați pentru a asigura promovarea participării active a femeilor la luarea deciziilor în structurile de reprezentare publică. Amendamentele prevăd pe lângă introducerea cotei de reprezentare minimă de 40% a femeilor și bărbaților pe listele de candidați în Parlament și Guvern, și interzicerea publicității sexiste, asigurarea dreptului bărbaților la concediu paternal, protecție suplimentară și sancțiuni pentru încălcarea principiului egalității de gen. Proiectul de lege a fost aprobat și în prima lectură de către Parlament, acesta introducând un set amendamente noi proiectului parvenit de la Guvern, printre care și majorarea cotei de reprezentare la 50%. Completări s-au propus la Codul Electoral, la Legea privind partidele politice, Legea Presei, și Legea cu privire la publicitate. Reamintim că, asigurarea egalității de gen reprezintă și un angajament al Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană. De asemenea, egalitatea dintre femei și bărbați este un angajament asumat de țara noastră prin intermediul Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului, Convenției ONU asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei, Programului de activitate al Guvernului pentru anii 2013-2014 „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare”, Planului Național de acțiuni în Domeniul Drepturilor Omului 2011-2014.
- A fost aprobat de Parlament în primă lectură proiectul de lege ce prevede operarea unui șir de modificări în Codul Audiovizualului pentru a reglementa transparența finanțării și proprietății mass-media. Astfel, s-a propus introducerea unor noțiuni noi, care să contribuie la colectarea informației despre „proprietarii” și „proprietarii beneficiari” ai instituțiilor media, precum și oferirea de împuterniciri sporite Consiliului Coordonator al Audiovizualului în vederea asigurării transparenței proprietății mass-media. Cu toate acestea, nu există prea mari speranțe că acest proiect de lege va fi adoptat și în lectură finală de către actuala legislatură, dat fiind faptul că există o disproporție între deschiderea declarativă a deputaților și acțiunile concrete de adoptare a acestor proiecte.
- Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității a prezentat plenului Parlamentului Raportul anual privind situația în domeniul prevenirii și combaterii discriminării. Deoarece activează de facto începând cu luna octombrie 2013, Consiliul nu a reușit să realizeze un studiu privind dimensiunile, starea și tendințele fenomenului discriminării la nivel național, prezentând realizările și provocările cu care s-au confruntat în opt luni de activitate. Printre acestea: acțiuni de informare și instruire în domeniul prevenirii și combaterii discriminării; examinarea plîngerilor; colaborare cu

autoritățile publice, organizațiile neguvernamentale și mass-media pentru promovarea și asigurarea egalității; elaborarea Mecanismului de colaborare cu organizațiile societății civile.

- În scopul implementării prevederilor Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului, la care Republica Moldova a aderat în anul 1990, Guvernul a aprobat Strategia pentru protecția copilului pe anii 2014-2020 (HG 434/10.06.2014 privind aprobarea Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020 //Monitorul Oficial 160-166/481, 20.06.2014). Strategia își propune să asigure condițiile necesare pentru creșterea și educația copiilor în mediul familial inclusive prin reducerea numărului de copii aflați în îngrijire rezidențială; să prevină și combată violența, neglijarea și exploatarea copiilor; și să concilieze viața de familie cu activitatea profesională pentru asigurarea creșterii și dezvoltării armonioase a copilului.
- A fost aprobat Planul național de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2014-2016 (HG 484/26.06.2014). Planul de acțiuni repetă în mare măsură structura planului anterior, doar că de această dată va acoperi o perioadă de 3 ani, ca începând cu anul 2016 să fie integrat într-o singură inițiativă națională împreună cu Strategia sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor traficului de ființe umane.
- Pentru asigurarea sănătății și securității muncii, au fost aprobate cerințele minime privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor care pot fi generate de expunerea la zgomot, în special împotriva riscurilor pentru auz. Această Hotărâre a Guvernului 362/27.05.2014 a fost aprobată în scopul transpunerii Directivei Parlamentului European și Consiliului 2003/10/CE din 6 februarie 2003 și corespunde Planului național de armonizare a legislației în anul 2014. Conform HG, angajatorii urmează să măsoare nivelurile de zgomot la care sunt expuși lucrătorii și să le ajusteze la valorile limită date de hotărâre.

Principalele probleme depistate

- Lipsa consensului asupra candidaților pentru funcția de Avocați ai poporului. Chiar dacă Legea nr.52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul poporului a intrat în vigoare încă în aprilie 2014, aceasta este nefuncțională în condițiile în care candidaturile selectate în urma unui concurs public nu au avut susținerea majorității parlamentare.
- Nu a fost finalizată elaborarea proiectului Strategiei de Reformă a Sistemului Penitenciar – acțiune care urma să fie implementată încă în Trimestrul I 2014, conform Planului de Acțiuni al Guvernului pentru anul 2014.
- Republica Moldova dispune de un cadru juridic solid pentru promovarea drepturilor omului, dar există lacune grave de punere în aplicare în aproape toate politicile sociale deoarece lipsesc mecanismele sistematice de punere în aplicare a acestora. De asemenea, lipsa monitorizărilor și evaluărilor politicilor în vigoare fac dificilă estimarea corespunzătoare a impactului măsurilor luate de către stat.
- Republica Moldova continuă să fie o țară sursă pentru bărbați, femei și copii supuși traficului de persoane și pentru muncă forțată. În pofida eforturilor semnificative depuse în ultimii ani, Guvernul

Moldovei nu respectă pe deplin standardele pentru eliminarea traficului de persoane¹⁰. Astfel victimele traficului de ființe nu au întotdeauna acces la resurse și servicii suficiente, inclusiv la asistență juridică și psihologică; iar cei care se fac vinovați de trafic nu sunt trași la răspundere.

■ Soluționarea conflictului transnistrean

Evoluții trimestriale majore

La 28 mai 2014 Guvernului a aprobat prima tranșă a finanțării Programului activităților de reintegrare a țării pe anul 2014, pentru care au fost rezervate peste 13 milioane de lei (HG nr.394, din 02/06/2014). Programul are ca scop finanțarea unor activități de dezvoltare și modernizare tehnico-materială a instituțiilor educaționale și medicale, de întreținere a clădirilor și apeductelor, măsuri de protecție socială a persoanelor în etate și cu dizabilități, de iluminare a localităților, precum și altor activități care contribuie la depășirea consecințelor conflictului și la îmbunătățirea condițiilor de trai pentru locuitorii din Zona de securitate. Este de remarcat că Programul activităților de reintegrare a țării a demarat în anul 2011, inițial fiind alocate câte 10 milioane lei anual. Începând cu 2013, suma a fost majorată, atingând valoarea de 15 milioane lei. În perioada 2011-2014 în cadrul Programului activităților de reintegrare a țării au fost selectate pentru a fi implementate peste 160 de proiecte și inițiative.

Din 29 martie 2014 Misiunea UE de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina are un nou șef – Francesco Bastagli, care a reconfirmat aspirația EUBAM de a oferi în continuare asistență autorităților vamale și de grăniceri din Republica Moldova și Ucraina în baza standardelor europene privind securizarea frontierei.

Autoritățile moldovene au întreprins un șir de măsuri menite să consolideze măsurile de încredere în procesul reglementării transnistrene, în acest sens:

- au fost anulate accizele și taxele ecologice pentru întreprinderile transnistrene, modificând legislația în vigoare pentru a înlătura impedimentele în procesul de consolidare a măsurilor de încredere autoritățile moldovene;
- au propus abordarea problemelor referitoare la documentarea populației din regiunea transnistreană în conformitate cu convențiile internaționale la care Republica Moldova este parte, angajându-se să reducă numărul cazurilor de apatridie. Soluționarea dificultăților existente ar putea fi facilitată odată cu avansarea negocierilor pe aspecte politice ale conflictului transnistrean.

Subminarea procesului de consolidare a încrederii

Anexarea Crimeei de către Federația Rusă, mediator și garant în procesul reglementării transnistrene, a încurajat conducerea regiunii să se adreseze la 16 aprilie 2014 conducerii Federației Ruse cu rugămintea de a recunoaște independența Transnistriei. Pe de altă parte, un șir de decizii și acțiuni întreprinse de structurile transnistrene au creat condiții discriminatorii pentru locuitorii regiunii care activează la instituțiile subordonate Republicii Moldova. În acest sens, autoritățile transnistrene:

- au creat impedimente pentru accesul fermierilor din localitățile aflate sub jurisdicția Republicii Moldova la terenurile lor agricole, situate după traseul Tiraspol-Camenca. Pentru soluționarea acestei probleme autoritățile moldovene au insistat să se revină la mecanismul implementat din

¹⁰ Conform Raportului Departamentului de Stat al SUA, 2014, http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2014/?utm_source=NEW+RESOURCE%3A+Trafficking+in+Persons+Report+2014&utm_campaign=2014.07.16+NEW+RESOURCE%3A+Trafficking+in+Persons+Report+2014+&utm_medium=email

2006 și să fie identificate soluții viabile pentru a permite fermierilor prelucrarea pământului. Pe de altă parte, reprezentanții Transnistriei au optat pentru modificarea esențială a mecanismului, insistând pe semnarea unor contracte de arendă, pentru ca ulterior să poată invoca dreptul de proprietate asupra terenurilor agricole;

- au continuat să creeze impedimente funcționării școlilor moldovenești cu predare în grafia latină din regiunea transnistreană. Pentru depășirea acestor probleme reprezentanții Republicii Moldova au insistat ca partea transnistreană să restituie Liceului "Lucian Blaga" banii, automobilul, ștampila și lucrurile personale ridicate în rezultatul incidentului din 5 februarie 2014;

În cel de al doilea trimestru a avut loc patru ședințe ale Comisiei Unificate de Control (CUC), în cadrul cărora au fost dezbătute probleme referitoare la:

- încălcarea drepturilor omului în Zona de Securitate. Începând cu 1 decembrie 2013, structurile de forță din regiunea transnistreană, în mod unilateral, fără a informa în prealabil CUC și Comandamentul Militar Unit, au introdus o nouă procedură de înregistrare a cetățenilor la traversarea liniei administrative, în scopul limitării duratei șederii pe malul stâng până la 90 de zile, în consecință, din martie 2014, s-au intensificat semnificativ cazurile de reținere abuzivă și obstrucționarea circulației cetățenilor în Zona de securitate.
- reținerea abuzivă și obstrucționarea deplasarea în Zona de Securitate a angajaților organelor de drept și ai autorităților locale ale Republicii Moldova la „posturi de grăniceri” de către structurile de forță transnistrene;
- extinderea unilaterală și ilegală a infrastructurii posturilor structurilor de forță transnistrene în raionul cu regim sporit de securitate or. Bender, precum și desfășurarea lucrărilor ingineresti de fortificare în zona localității Doroțcaia.

Negocierile în format „5+2”

În perioada 5-6 iunie 2014, la Viena, sub egida Președinției elevetiene și sârbe a OSCE a avut loc a doua reuniune din acest an a negocierilor în formatul „5+2” privind reglementarea conflictului transnistrean. Participanții la reuniune au examinat subiecte referitoare la:

- asigurarea condițiilor necesare pentru libera circulație a populației de pe cele două maluri ale Nistrului. Problematika liberii circulații se referă la perspectivele deschiderii podului de peste Nistru din preajma satelor Gura-Bîcului și Bîcioc, circulația trenurilor prin regiune, documentarea populației din regiunea transnistreană etc;
- cooperarea economică și nemulțumirile reprezentantului politic din partea Tiraspolului, care a invocat așa-zisa „blocadă economică” a regiunii transnistrene. Delegația moldovenească a dezmințit declarațiile referitoare la „blocada economică”, oferind date statistice concludente care demonstau dinamica pozitivă a operațiunilor de import-export efectuate de companiile din regiunea transnistreană în baza preferențelor comerciale acordate Republicii Moldova de partenerii internaționali. De asemenea, delegația moldovenească a reiterat inițiativa referitoare la crearea unui spațiu economic unic în scopul apropierii celor două maluri, argumentînd că majoritatea problemelor cu care se confruntă economia regiunii sunt generate de faptul că diferendul transnistrean rămâne nesoluționat și regiunea nu dispune de un statut juridic definit. În acest context a fost menționată și

necesitatea interacțiunii dintre cele două maluri în contextul edificării zonei de comerț liber și aprofundat cu Uniunea Europeană;

- problemele apărute în asigurarea accesului pentru locuitorii din raionul Dubăsari la terenurile agricole situate după traseul Râbnița - Tiraspol. Reprezentanților transnistreni li s-a sugerat să se abțină de la decizii unilaterale care conduc la blocarea accesului fermierilor la terenurile agricole menționate și au cauzat daune economice semnificative. În consecință, autoritățile moldovenești urmează să compenseze pierderile suportate de agricultori, și să caute soluții, împreună cu reprezentanții Tiraspolului pentru a depăși situația creată;
- problemele cu care se confruntă școlile moldovenești cu predare în grafia latină din regiunea transnistreană, după ce au fost supuse presiunilor din partea autorităților transnistrene. A fost reiterată necesitatea asigurării tuturor condițiilor necesare pentru buna funcționare a școlilor respective și abținerii de la acțiuni unilaterale ce ar putea influența negativ procesul de studii;
- evoluțiile din procesul de pregătire a demontării funicularului dintre orașele Rîbnița și Rezina.

La 10 iunie, sub egida OSCE, la Freising, Germania, s-a desfășurat Conferința "Măsurile de consolidare a încrederii în procesul de reglementare a conflictului transnistrean". La conferință au participat negociatorii politici, șefii grupurilor de lucru sectoriale de la Chișinău și Tiraspol, reprezentanții formatului "5+2" și parteneri internaționali antrenați în procesul de negocieri. Scopul conferinței a fost orientat spre depășirea problemelor dintre cele două maluri ale Nistrului în domeniile educației, ecologiei, economiei, comerțului, transportului și infrastructurii.

Impactul Acordului de Asociere la UE asupra Transnistriei

După semnarea Acordului de Asociere la UE economia Transnistriei va întâmpina dificultăți cauzate de faptul că reprezentanții Transnistriei au refuzat să participe la negocierile privind Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC). O altă cauză este că politica integraționistă declarată a Transnistriei este orientată spre Federația Rusă și Uniunea Economică Eurasiatică (UEE), în timp ce comerțul regiunii este preponderent orientat spre Republica Moldova și UE. Datele statistice pentru anul 2013 au înregistrat că 40% din exportul Transnistriei a revenit Republicii Moldova; 33,6% – UE; 18,2% – Uniunii Vamale (UV) Rusia-Belarus-Kazakhstan; 17,6% – Rusiei; 7,8% – Ucrainei. Mai mult, tendințele înregistrate în ultimii ani arată că comerțul cu UE crește, iar cu UV descrește.

■ Creșterea bunăstării populației

Evoluții trimestriale majore

Principalele eforturi au fost îndreptate spre indexarea salariilor și asistenței sociale, precum și spre revizuirea unor plafoane cantitative a asistenței din partea statului. Ca și în anii precedenți, guvernul a reexaminat și a aprobat mărirea salariului minim garantat în sectorul real al economiei cu 250 lei, decizia intrând în vigoare la 1 mai 2014. În așa mod, cuantumul minim garantat al salariului a fost aprobat în mărime de 1650 lei pe lună, fiind stabilit în dependență de dinamica indicelui prețurilor de consum și a productivității muncii la nivelul economiei naționale. Anul curent, pe lângă indicii de bază din perioada respectivă, au fost luați în calcul și cei din anul 2010, când nu s-a efectuat indexarea salariului minim garantat. Pentru protejarea și susținerea financiară a unor pături social-vulnerabile, guvernul a aprobat Regulamentul privind modul de stabilire și plată a compensației unice familiilor ce și-au pierdut întreținătorul în urma catastrofei de la C.A.E.

Cernobâl. Regulamentul dat definește mecanismul de stabilire și plată a compensației unice în mărime de 15 salarii medii lunare pe republică familiilor respective, precum și modul de finanțare, și prezentare a dării de seamă. Altă inițiativă de aspect social, a fost aprobarea de către guvern a majorării de la 1 iulie a plafonului pensiei de la 1300 la 1500 lei ca o condiție pentru acordarea suportului financiar de stat. Totodată, prin aceeași decizie au fost dublate cuantumulurile fixe ale suportului financiar de stat și incluse noi categorii de beneficiari. Astfel, pe lângă simplii beneficiari ai pensiei sub plafonul stabilit de lege, asistența dată o să fie acordată și beneficiarilor pensiilor de urmași, ai alocațiilor sociale de stat cu excepția celor pentru îngrijire, însoțire și supraveghere, și a ajutorului de deces.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Indexarea anuală a salariului minim garantat compensează reducerea puterii de cumpărare a salariilor minime, precum și asigură venituri mai mari pentru forța de muncă puțin calificată, vulnerabilă la efectele sărăciei. De asemenea, majorarea salariului minim are un impact pozitiv asupra răspândirii relațiilor neoficiale de salarizare, diminuând incidența acestui proces, astfel amplificând încasările de contribuții sociale pe termen mediu.
- Măsurile de indexare și ajustare a alocațiilor sociale, pensiilor și prestațiilor contribuie la menținerea securității economice și sociale ale celor mai vulnerabile pături ale populației.

Principalele probleme depistate

- În Republica Moldova, salariul minim garantat este stabilit diferit pentru sectorul real și pentru cel public, în cel din urmă el fiind mai mic. Această practică distorsionează piața muncii, discriminând angajatorii din sectorul real și descurajând lucrătorii din sectorul public. În același timp, majorarea salariului minim garantat, neînsoțită de măsuri suplimentare de stimulare a angajării absolvenților, poate să ducă la mărirea șomajului în această categorie a populației economic active.
- Dinamica majorărilor asistenței sociale și a pensiilor are un caracter electoral ciclic foarte bine pronunțat, anul 2014 nefiind excepție din aceste tendințe. Astfel, majorările mai ample din anii electorali sunt făcute din contul reindexărilor mai minore din anii ulterioari și nu acoperă descreșterea valorii reale a acestor îndemnizații din perioadele interelectorale. Totodată, indexarea și ajustarea minoră a bazei de asistență socială nu rezolvă problemele sistemice, care stau în fața sistemului social și de pensii, astfel subminând durabilitatea lui.

■ Politici macroeconomice și macrofinanciare

Evoluții trimestriale majore

La sfârșitul perioadei specificate guvernul a aprobat proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii bugetului de stat pe anul 2014. Astfel, conform modificărilor date se preconizează majorarea veniturilor bugetare cu 940,3 mln. de lei, iar a cheltuielilor în mărime de 1070,9 mln. de lei. Respectiv, deficitul BPN va crește cu 130,7 mln.lei. Ajustarea parametrilor bugetari se determină de schimbarea unor indicatori macroeconomici, majorării suportului financiar suplimentar la pensii și salarii în sectorul bugetar, majorarea transferurilor către bugetul asigurărilor sociale și prioritizarea programelor de cheltuieli. Principalii factori care au influențat asupra parametrilor noi sunt decelerarea ritmurilor de creștere economică și a comerțului exterior, astfel având consecințe asupra colectărilor fiscale planificate. Conform propunerilor de ajustare, în mare parte deficitul crescut se planifică de finanțat prin emiterea adițională a valorilor mobiliare de stat în sumă de 600,0 mln. de lei.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Ajustarea parametrilor bugetari va permite gestionarea cadrului de finanțe publice într-un mod mai eficient, reacționând la ultimele tendințe macroeconomice. Totodată, mărirea deficitului bugetar în procesul decelerării economice și creșterii riscurilor externe, subminează eforturile de stabilizare și îmbunătățire a finanțelor publice.

Principalele probleme depistate

- Principala problemă a actualului BPN, pe lângă creșterea cuantumului deficitului, este structura noilor cheltuieli. Anume, majorarea remunerării salariale pentru sectorul public, nefiind urmată de optimizarea și ajustarea calitativă a acestui sector. De asemenea, majorarea transferurilor către bugetul de asigurări sociale, ca urmare a scăderii nivelului de încasări la acest buget, indică asupra problemelor sistemice în acest domeniu.

■ Economia de piață funcțională

Evoluții trimestriale majore

Printre evenimentele cheie din acest sector, se evidențiază aprobarea de către guvern a proiectului Legii privind supravegherea pieței. Proiectul dat a fost elaborat în baza Regulamentului (CE) nr. 765/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 iulie 2008, precum și a unelor prevederi din Legea nr. 420-XVI din 22 decembrie 2006 privind activitatea de reglementare. Așadar, Legea privind supravegherea pieței impune reguli clare de supraveghere a piețelor în privința corespunderii mărfurilor nealimentare cerințelor esențiale stabilite în reglementările tehnice a organelor de resort. Totodată, pentru excluderea dublărilor funcțiilor organelor de control și informării eficiente a agenților economici și a consumatorilor, activitatea de supraveghere a pieței va fi coordonată de un Consiliu coordonator. Organul dat va fi constituit din reprezentanți ai organelor publice centrale, Serviciul Vamal, organizațiilor obștești și celor de supraveghere sectorială. Astfel, se presupune o abordare sistemică privind controlul produselor locale și celor din import, Serviciul Vamal jucând un rol important în procesul de neadmitere a produselor neconforme sau periculoase.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Implementarea cadrului legal privind mecanismele de supraveghere a pieței, prin diminuarea ponderii produselor neconforme și/sau periculoase pe piața internă, va contribui la îmbunătățirea sănătății publice și mediului înconjurător. În același timp, datorită scăderii concurenței nelocale cu produse neconforme din partea agenților economici din economia neobservată, se va îmbunătăți mediul de afaceri și va avea de câștigat consumatorul final.

Principalele probleme depistate

- Principala barieră în transpunerea eficientă a cadrului de supraveghere asupra piețelor sectoriale o constituie calitatea joasă a organelor publice de resort, precum și nivelul ridicat de corupție. În lipsa progreselor pe aceste domenii, eficacitate combaterii produselor neconforme locale și din import va fi scăzută.

■ Dezvoltarea rurală și regională

Evoluții trimestriale majore

În perioada specificată au fost întreprinse un set de măsuri, menite să contribuie la dezvoltarea regională și a depășirii disparităților interne. Astfel, printre principalele inițiative regulatorii, a fost elaborare Programelor Regionale Sectoriale în domeniul „Alimentării cu apă și canalizării” pentru cele 3 Regiuni de Dezvoltare Nord, Centru și Sud. Regulamentele date vor prezenta un instrument important pentru planificarea regională sectorială de către APL, elaborarea proiectelor durabile și a îmbunătățirii calității, precum și a accesului la serviciile de alimentare cu apă și canalizare. Totodată, au continuat eforturile de reabilitare a drumurilor, în T2:14 fiind deschise două șantiere de reabilitare a traseelor naționale R1 Chișinău-Ungheni-Sculeni și R33 Hîncești-Lapușna-M1, precum și a unor porțiuni de drumuri locale în r. Căușeni. Concomitent, au fost lansate lucrările de construcție a Sistemului de alimentare cu apă în trei localități ale raionului Nisporeni, implementarea proiectului dat urmând să asigure accesul durabil la apă potabilă de calitate pentru circa 23 mii de locuitori ale acestui raion.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Construcția și reabilitarea drumurilor, precum și a rețelelor de alimentare cu apă vor contribui esențial la crearea unui mediu de afaceri prielnic și de relansare a creșterii economice în regiunile țării.
- Dezvoltarea rețelelor de alimentare cu apă și canalizare va contribui la îmbunătățirea calității vieții, crearea unui cadru igienico-sanitar modern, precum și la optimizarea costurilor de exploatare a rețelelor de alimentare cu apă.

Principalele probleme depistate

- Aspectul instituțional de elaborare, gestionare și implementare a proiectelor regionale durabile în continuare rămâne a fi slab dezvoltat, în special aceasta se referă la autoritățile publice locale. Acest fapt, denotă necesitatea noilor proiecte de asistență tehnică pentru a fortifica și amplifica rezultatele deja obținute, precum și de identificare a noilor surse de finanțare a proiectelor regionale.
- Amplificarea lucrărilor de infrastructură nu au dus automat și la îmbunătățirea calității și optimizarea cheltuielilor. Deci, pentru a asigura efectul multiplicativ din construcția drumurilor este necesar de asigurat controlul strict al componentelor menționate din partea organelor de resort.

■ Politica socială și de ocupare a forței de muncă

Evoluții trimestriale majore

În trimestrul doi, principalele eforturi de politici sectoriale au fost orientate către îmbunătățirea cadrului social de protecție a copilului și ajustarea pieței muncii la procesele demografice din țară. Astfel, în cadrul reformei sistemului de protecție a copilului a fost instituit Serviciul telefonic gratuit pentru asistența copilului, oferind consultații și servicii copiilor cu risc sporit de a fi victime ale violenței și abuzului din cadrul familiei. Serviciile prestate prin intermediul Liniei telefonice gratuite corespund anumitor standarde de calitate, care au fost specificate în Regulamentul și standardele minime de calitate pentru organizarea și funcționarea serviciului de asistență telefonică pentru copii, documentul dat fiind aprobat în aceeași perioadă. Cu același scop social a fost aprobată și Strategia pentru protecția copilului pentru perioada 2014-2020. Documentul dat are scop să diminueze esențial efectele negative ale migrației asupra familiei și copilului,

îmbunătățească cadrul instituțional de plasament a copiilor separați de părinți și să prevină practicile de violență față de copii, precum și să faciliteze procesul de conciliere a vieții de familie cu cea profesională a părinților. Concomitent cu problemele sociale, guvernul a abordat și unele aspecte importante ce țin de tendințele de pe piața muncii. În acest context, și ca răspuns la procesul rapid de îmbătrânire a populației, a fost aprobat Programul pentru integrarea problemelor îmbătrânirii în politici și planul de acțiuni pe 2014-2016. Conform programului dat, schimbările structurale în forța de muncă cauzate de îmbătrânirea demografică o să fie gestionate printr-o abordare pozitivă, care presupune implicarea activă a vârstnicilor în viața socială și pe piața muncii. Astfel, pentru facilitarea procesului de implicare a bătrânilor și stabilirii dialogului dintre generații, se planifică instituirea unui consiliu național al persoanelor în vârstă, având funcție consultativă. Din același considerent, de diminuare a șomajului între persoanele de vârstă a treia a fost aprobată de către Parlament modificarea la art. 183 din Codul Muncii al Republicii Moldova. Prin această modificare sa extins termenul preferențial de a fi lăsați la lucru de la 2 la 5 ani, persoanelor care le-au rămas cel mult perioada menționată până la stabilirea pensiei pentru limita de vârstă.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Implementarea Strategiei pentru protecția copilului și a altor mecanisme din domeniul respectiv va permite protejarea drepturilor copiilor, promovării practicilor non-violente în creșterea și educarea lor, precum și prevenirii violenței contra copiilor în mediul familial.
- Abordarea activă a problemei de îmbătrânire demografică va contribui la schimbarea lentă a modelului actual a pieței muncii, spre o implicare mai intensă a persoanelor de vârstă a treia. Această abordare va permite valorificarea potențialului productiv a acestei categorii din populație, care crește rapid, precum și diminuarea poverii fiscale asupra sistemului de asigurări sociale.

Principalele probleme depistate

- Datorită proceselor intense de migrație, problema neglijării copiilor și încălcării drepturilor lor au luat amploare. Aceste procese sunt agravate prin calitatea inferioară a sistemului instituțional de protecția copilului în cadrul familiei, precum și a celui de plasament a copiilor separați de părinți în instituții de tip rezidențial.
- Îmbătrânirea rapidă a populației va face presiuni asupra sistemului de asistență socială, precum și va tensiona relațiile între generații. Soluționarea problemei date constă, pe lângă măsurile de facilitare a persoanelor în vârstă să-și continue activitatea, în reforma sistemului de pensionare actual. Lipsa voinței politice doar va transfera costurile reformei date pe generațiile următoare, precum și va submina procesul de implementare a tuturor programelor de încadrare activă a persoanelor în vârstă pe piața muncii.

■ Relații comerciale

Evoluții trimestriale majore

Cea mai semnificativă evoluție în trimestrul II reprezintă semnarea AA, care prevede constituirea unei zone de liber schimb aprofundate și comprehensive. Totodată, după lansarea ZLSAC va intra în vigoare și Acordul de comerț liber cu Turcia. Realizarea corespunzătoare a reformelor în domeniul economic, dar și în alte domenii cruciale pentru funcționarea statului (justiția, buna guvernare, eficiența instituțiilor publice), pot genera beneficii de ordin economic și social. În același context, a fost desfășurată o primă reuniune a

donatorilor privind implementarea prevederilor DCFTA, organizată pe marginea proiectului UE „Suport în implementarea ZLSAC”.

Pe de altă parte, semnarea AA a condus la tensionarea relațiilor cu Rusia în aspecte comerciale, cu tendința de extindere a restricțiilor asupra altor segmente ale sectorului agro-alimentar (produse finite de carne, lapte și produse lactate). Prin urmare, Rusia și-a exprimat intenția de a aplica măsuri de protecție contra statelor semnatare a acordurilor de asociere cu UE, Moldova fiind catalogată drept amenințare pentru interesele comerciale rusești. Autoritățile moldovenești au purtat noi consultări la nivel de experți cu partea rusă pentru a discuta întrebările sensibile, ridicate de Rusia în legătură cu lansarea ZLSAC.

Negocierile cu privire la eliminarea restricțiilor la produsele vinicole moldovenești au stagnat în continuare. Autoritățile ruse au acuzat partea moldovenească de neîndeplinirea măsurilor necesare pentru asigurarea calității și inofensivității producției vinicole, partea moldovenească invocând lipsa de deschidere și prezentarea unei informații eronate vizavi de situația în domeniu de către autoritatea rusească “Rosпотребнадзор”. Pe de altă parte, autoritățile ruse au publicat date privind importurile de băuturi alcoolice moldovenești pentru primele 6 luni ale anului, unde a figurat producția din regiunea transnitreană și autonomia găgăuză, care corespund cerințelor de siguranță și calitate, potrivit serviciului de control veterinar și fitosanitar rus. Adicional, prelungirea crizei din Ucraina și implicația Rusiei au provocat efecte economice negative în regiune, inclusiv asupra Moldovei, fiind afectate fluxurile de mărfuri moldovenești către aceste țări.

Tot în perioada monitorizată, s-a desfășurat Forul Exportatorilor “Moldova Business Week 2014”, care a adunat principalele companii exportatoare din țară, dar și reprezentanții sectorului public. De asemenea, țara a fost vizitată de mai mulți oficiali europeni, care au discutat despre efectele și avantajele liberalizării pieței comunitare pentru producătorii moldoveni. Activitățile MIEPO s-au concentrat pe organizarea de expoziții și forumuri în țară și în străinătate (Milan, Viena), iar măsurile de atragere a investițiilor străine nu au adus deocamdată rezultate palpabile.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Potrivit estimărilor pe termen lung, cu condiția realizării reformelor necesare, atragerii investițiilor și promovării exporturilor, prin sporirea calității produselor autohtone, creșterea economiei ar putea constitui circa 6%. Totodată, eliminarea taxelor vamale creează premise pentru avansarea exporturilor către UE, care ar putea crește cu circa 11%.
- La reuniunea donatorilor interesați în susținerea implementării ZLSAC au participat donatori ce activează în țară, dar și reprezentanți ai instituțiilor publice (Delegația UE, USAID/BRITE, Fundația Est Europeană, BERD, IFC, OSCE, FAO, GTZ, IOM, MIEPO). A fost lansată ideea dezvoltării unei rețele de coordonare și monitorizare a asistenței oferite de donatori pentru implementarea agendei ZLSAC. La reuniune au fost subliniate domeniile prioritare unde este necesară centrarea asistenței financiare și tehnice: îmbunătățirea infrastructurii calității, implementarea standardelor, facilitarea comerțului prin perfecționarea administrării fiscale și vamale, dezvoltarea serviciilor financiare, consolidarea capacităților de implementare a achizițiilor publice.
- La consultările cu delegația rusă, autoritățile moldovenești au prezentat argumente în favoare ZLSAC, referindu-se la importanța acestuia pentru modernizarea economiei, avansarea standardelor de calitate etc. Partea moldovenească a confirmat compatibilitatea ZLSAC cu acordul liber schimb al CSI și interesul pentru dezvoltarea în continuare a relațiilor comerciale cu Rusia, a cărei economie este “complementară” cu cea moldovenească.

- Președintele Comisiei Europene, Jose Manuel Barroso, a anunțat că începând cu toamnă, producătorii moldoveni de vinuri vor avea acces deplin pe piața europeană. Comisarul european pe agricultură, Dacian Cioloș, a avut întrevederi cu reprezentanți ai sectorului agro-alimentar din regiuni, cărora le-a comunicat despre finanțările pentru sectorul agricol, oferite prin intermediul ENPARD, dar și despre particularitățile AA (perioadele de tranziție pentru importurile europene cu produse din sectoarele mai puțin competitive, cotele pentru producția de origine vegetală considerate sensibile pentru UE etc.).
- Activitățile de atragere a investițiilor derulate de MIEPO țintesc dezvoltarea Parcurilor Industriale (în parteneriat cu UNIDO); promovarea vinurilor moldovenești prin lansarea brandului național al industriei vinicole; promovarea țării ca destinație turistică (în parteneriat cu USAID) etc.

■ Serviciul vamal

Evoluții trimestriale majore

În trimestrul II, a fost aprobat Regulamentul de aplicare a destinațiilor vamale prevăzute de Codul Vamal, elaborat la propunerea Serviciului Vamal, în vederea stabilirii unor norme transparente ce vizează aplicarea regimului vamal de perfecționare activă. Acesta este aplicat față de companiile producătoare, care importă materie primă și o prelucrează în țară și o exportă ulterior. Totodată, acest regim vizează agenții economici, indiferent de deținerea dreptului de proprietate asupra materiei prime, cu condiția ca produsele compensatoare obținute să fie reexportate de pe teritoriul țării. De asemenea, a fost votat în lectura a doua proiectul Legii pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura vămii electronice a mărfurilor la import. De asemenea, au fost adoptate proiectul HG potrivit căruia colaboratorii vamali vor avea un nou tip de uniformă, stemă, însemne de uniformă, ajustate la standardele europene, dar și proiectul cu privire la normele metodologice de activitate a echipelor mobile ale Serviciului Vamal. Mai mult ca atât, a fost elaborat proiectul HG privind implementarea Procedurilor simplificate de vămuire și a conceptului Agentul economic autorizat (Authorised Economic Operator - AEO).

Totodată, în perioada evaluată, cazul Fabricii de sticlă din Chișinău Glass Container Prim a nimerit în atenția opiniei publice. Or, Serviciul Vamal a cerut de la compania dată achitarea suplimentară a TVA în valoare de 33 mil. lei, iar cea din urmă a avertizat că își va sista activitatea în Moldova.

În altă ordine de idei, reprezentanții Serviciului Vamal împreună Ministerul Economiei și Ministerul Finanțelor au pus în discuție implementarea Nomenclatorului combinat al mărfurilor, care va intra în vigoare de la 1 ianuarie 2015. A fost discutată procedura de eliberare a certificatelor de origine pentru produsele din regiunea transnistreană, unde rămâne în vigoare regimul comercial al Preferințelor Comerciale Autonome, până în anul 2016. De asemenea, a fost abordat subiectul legat de gestionarea contingentelor tarifare la export și import. Părțile au sugerat necesitate unui mecanism rapid și echitabil, ce ar include cotele tarifare în comerțul cu UE, cât și cele prevăzute în ZLS cu Turcia. Serviciul Vamal a propus folosirea sistemului informațional ASYCUDA. Mai mult ca atât, a fost examinat mecanismul anticircumvention, precum și modalitățile de notificare a părții europene privind utilizarea cotelor de export. Tot în domeniul vamal, EUBAM a reiterat disponibilitatea de a acorda în continuare asistență pentru consolidarea capacităților Serviciului Vamal conform standardelor europene și dezvoltarea cooperării transfrontaliere.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Legea pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura vămuirii electronice a mărfurilor la import, similar cu practica existentă la export, prevede ca la import agenții economici care dispun de semnătură digitală să poată completa declarația de import în format electronic. Astfel, procedura va deveni transparentă și supravegheată în regim online. În acest context mediul de afaceri și-a exprimat aprecieri pozitive față de procedura deja implementată de vămuirii electronice a mărfurilor la export.
- Statutul de Agent economic autorizat (AEO) și cadrul care îl reglementează este compatibil cu regimul simplificat de vămuire de care beneficiază peste 60 de companii din Moldova. La elaborarea mecanismului de acordare a statutului AEO s-a ținut cont de experiența statelor-membre UE, precum și de perspectiva implementării unui proiect-pilot între Moldova și UE în domeniul recunoașterii AEO. În prezent, sistem de recunoaștere a AEO este în proces de elaborare pentru a fi implementat în punctul de trecere - pilot la frontiera moldo-română.
- Implementarea eficientă a Nomenclatorului combinat al mărfurilor corespunde cu obiectivele ZLSAC. Acesta va reuni pozițiile tarifare pentru produse și tarifele vamale pentru acestea, armonizate la cele ale UE, care în prezent se regăsesc în documente diferite.
- Potrivit Serviciului Vamal, cu mici ajustări, sistemul informațional ASYCUDA permite gestionarea cotelor tarifare. Totodată, cu ajutorul acestui sistem pot fi publicate online datele privind cotele de export disponibile, astfel fiind asigurată transparența necesară pentru ca agenții economici să-și poată planifica afacerile și contractele de export.
- Potrivit mecanismului anticircumvențion, la atingerea a 70% din cota anuală alocată Moldovei la exportul în UE, autoritățile moldovenești trebuie să notifice Comisia Europeană privind capacitățile de producere și export pentru a putea beneficia în continuare de regim preferențial la pozițiile pentru care se aplică mecanismul dat. Acest mecanism va fi utilizat pentru prevenirea reexporturilor în UE.
- ZLSAC prevede anularea taxelor vamale și de proceduri vamale la comerțul cu UE, dar la anumite produse sensibile vor fi introduse cote pentru exportul preferențial, exporturile care depășesc aceste volume urmând a fi taxate. Este vorba de aproximativ 60 de poziții tarifare, cele mai importante dintre acestea fiind produsele de origine agricolă și animală.

Principalele probleme depistate

- Chișinău Glass Container Prim este unul din cei mai mari producători de sticlă din Moldova și din regiune, producând circa 225 de mil. de butelii pe an. În 2013, vânzările acesteia au fost de circa 500 de mil. de lei, iar aproape 65% din producție a fost exportată. Impozitele și contribuțiile sociale la buget plătite de companie a constituit peste 32 de mil. de lei, iar TVA la import - circa 34 de mil. de lei. Prin urmare, sistarea activității sale va avea costuri de ordin social (locuri de muncă), dar și economic (venituri la bugetul național). Totodată, aceasta va afecta serios imaginea țării drept destinație pentru investițiile externe, având în vedere intenția companiei de a aduce cazul în fața instanțelor internaționale (CEDO și Centrul Internațional pentru reglementarea litigiilor investiționale (ICSID)), precum și de sistare a afacerilor în Moldova.

■ Standardele, reglementările tehnice și procedurile de evaluare a conformității (domenii armonizate)

Evoluții trimestriale majore

În trimestrul II, organismul național de standardizare (INS) a continuat procesul de adoptare a standardelor europene și internaționale, în conformitate cu Programul de standardizare pentru anul 2014. Odată cu intrarea în vigoare a AA, partea moldovenească se obligă să preia standardele europene și să îndeplinească condițiile pentru obținerea statutului de membru cu drepturi depline la organismele europene de standardizare.

În vederea facilitării activității organismelor de inspecție, certificare și audit, ISN a adoptat trei standarde europene (SM SR EN ISO/CEI 17020:2013, SM SR EN ISO/CEI 17065:2013, SM SR EN ISO/CEI Ghidul pentru auditarea sistemelor de management/). De asemenea, ISN a aprobat Programul de Dezvoltare Strategică a ISN pentru 2014-2016.

Tot în aceeași perioadă, ISN a devenit membru afiliat al CENELEC, iar BERD a aprobat strategia pentru Moldova, care include de asemenea promovarea standardelor europene.

În altă ordine de idei, reprezentanții INS au participat la reuniunile Adunării Generale a Comitetului European de Standardizare (CEN), Adunării Generale a Comitetului European de Standardizare în Electrotehnică (CENELEC), precum și la Summit-ul European de Standardizare.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Statutul de membru afiliat la CENELEC, la fel ca și aderența la CEN, acordă INS dreptul de a adopta standardele europene în calitate de naționale, fapt ce va facilita implementarea în țară a legislației europene în domeniu.
- Programul de Dezvoltare strategică a ISN pentru 2014-2016 cuprinde un set de obiective strategice: (1) armonizarea standardelor naționale cu standardele europene și internaționale; (2) promovarea beneficiilor standardelor; (3) intensificarea participării la procesele de standardizare de la nivel regional și internațional; (4) consolidarea cadrului instituțional în domeniul standardizării. Pentru realizare obiectivelor date, ISN a evidențiat că are nevoie de: (i) o unitate responsabilă de implementarea și menținerea sistemului de management al calității în cadrul INS; (ii) personal responsabil de traducerea standardelor europene și internaționale (din engleză în română); (iii) o unitate responsabilă de promovarea produselor și serviciilor în domeniul standardizării.

Principalele probleme depistate

- Deși procesul de adoptare a standardelor europene este în ascensiune, renunțarea la standardele învechite fie contradictorii (GOST-uri) este anevoioasă. Pe lângă reticența actorilor care participă la infrastructura calității, dar și a agenților economici, menținerea standardelor vechi este determinată de costurile de implementare a standardelor europene.

■ Eliminarea restricțiilor și optimizarea administrării (domeniile nearmonizate)

Evoluții trimestriale majore

Pe parcursul trimestrului II, au avut loc câteva întruniri a Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător la care au fost expuse spre dezbateri acte normative și legislative, precum și analize de impact ale acestor acte în diverse domenii care vizează direct sau indirect activitatea de întreprinzător. În continuare, vizibilitatea Centrelor de notificare și informare ale OMC, create în baza HG nr. 560 din

1.08.2012, a fost redusă. În contextul semnării și ratificării AA, centrele date trebuie să devină un suport informațional important pentru agenții economici.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Grupul reunește în discuții principalii actori în domeniul antreprenorial, cu scopul îmbunătățirii politicilor de stat realizate în domeniu, în baza unor consultări pe verticală.
- În total trebuie să funcționeze cel puțin 5 Centre de notificare ale OMC, 2 în cadrul Ministerului Economiei și câte unul la MAIA, Ministerul Finanțelor, Ministerul Sănătății și la Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală. Printre atribuțiile Centrelor se numără notificarea secretariatului OMC și a țărilor partenere despre anumite reglementări cu incidență asupra comerțului exterior pe care le aplică autoritățile. De asemenea, acestea trebuie să asigure comunicarea cu statele partenere și cu secretariatul OMC, pentru a prelua schimbările operate de țările partenere în domeniul reglementărilor cu privire la comerțul exterior. Funcțiile centrelor vor fi suplinite cu atribuții legate de informarea și notificarea pe marginea zonei de liber schimb cu UE.

Principalele probleme depistate

- Deși agenda întrunirilor Grupului de lucru pentru reglementarea activității de întreprinzător este disponibilă publicului larg pe pagina oficială a Ministerului Economiei, este dificil de evaluat impactul activității, nivelul și calitatea participării membrilor acestui grup, precum și gradul de relaționare cu societatea civilă. Se recomandă introducerea unor criterii clare prin care să poate fi evaluată eficiența respectivei platforme de relaționare între autorități și întreprinzători.
- Se atestă în continuare o vizibilitate redusă a activității centrelor de notificare și informare ale OMC, fapt ce poate crea impedimente la îndeplinirea atribuțiilor de informare și notificare care le revin lor odată cu lansarea propriu-zisă a ZLSAC.

■ Aspecte sanitare și fitosanitare

Evoluții trimestriale majore

În trimestrul II, au fost semnalate probleme legate de siguranța produselor de origine animală exportate pe piața rusească. Potrivit serviciului fitosanitar rus “Rosselkhoznadzor”, în lactatele exportate de o companie moldovenească (Combinatul de lactate din Râbnîța) au fost depistate substanțe interzise. În consecință, autoritățile sanitare moldovenești au fost informate că produsele de la întreprinderea dată vor fi obiectul unui control intens din partea serviciului fitosanitar rus. De această dată, obiecții au fost semnalate nu doar vizavi de agenții economici moldoveni, dar și din alte țări (Brazilia, Ungaria, Spania, SUA etc.).

Tot în aceeași perioadă, executivul a aprobat proiectul de semnare a unui acord privind dezvoltarea sectorului animalier, în baza căruia partea moldovenească urmează să primească un credit în valoare de 100 de mil. euro.

În perioada monitorizată, ANSA a desfășurat o serie de activități, în particular controale în teren. Prin urmare, a fost creat grup de control privind situația în domeniul siguranței alimentelor în raionul Hâncești, care a efectuat controale inopinate atât în cadrul Direcției Raionale pentru Siguranța Alimentelor, cât și în teren, fiind întocmite o serie de procese verbale de contravenție administrativă. De asemenea, controale inopinate au avut loc în raionul Briceni, unde au fost verificați agenții economici producători și vânzătorii de produse fitosanitare. La acestea au participat atât Direcția teritorială a ANSA, cât și reprezentanți ai Inspectoratului

Fiscal de Stat. În altă ordine de idei, au fost prezentate rapoartele lunare privind activitatea posturilor ANSA de la frontieră. Alte controale inopinate au vizat depozite și piețe angro ce importă, depozitează, comercializează fructe și legume în stare proaspătă supuse controlului fitosanitar și al inofensivității, dar și punctele de comercializare a pesticidelor. De asemenea, controale inopinate au fost desfășurate la mai multe unități de procesare a cărnii roșii și cărnii de pasăre în raioanele Anenii Noi și Ialoveni, în urma cărora a fost sistată activitatea a 3 și respectiv 2 unități. În urma inspecțiilor, a fost reținut un lot de roșii importat din Turcia, ca motiv al depistării obiectului de carantină Tuta absoluta (molia tomatelor). De asemenea, în baza informației parvenite prin sistemul rapid de alertă RASSF, referitor la rezultatele neconforme depistate în cadrul investigațiilor de laborator la strugurii produși în statul Peru, importat prin Olanda, colaboratorii ANSA au efectuat câteva inspecții în mai multe centre comerciale din țară, fiind retrași strugurii neconformi.

În altă ordine de idei, specialiștii ANSA au participat la instruirii, în cadrul programului de asistență TAIEX, ce au avut ca scop instruirea autorităților competente și a operatorilor economici cu privire la modul de utilizare a sistemului TRACES.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Creditul polonez de 100 de mil. euro va fi oferit pentru o perioadă de 25 de ani, cu rata anuală de 0,15% și o perioadă de grațiere de cinci ani. În baza acestor surse financiare, este preconizată modernizarea fermelor specializate în producția de lapte, carne sau ouă. Această contribuție financiară va permite investiții în tehnologii moderne pentru procesarea produselor alimentare și facilitarea aplicării prevederilor ZLSAC, inclusiv a directivelor ce țin de sectorul agro-alimentar (circa 300 de norme europene).
- În urma controalelor inopinate organizate în Briceni, s-a constatat că deși agenții economice activează în baza licențelor obținute legal și respectă contractele de vânzare-cumpărare a materialelor semincere, aceștia au comis contravenții legate de neprezentarea facturilor fiscale cu indicarea prețului la produsele de uz fitosanitar, lipsa documentelor de proveniență la semințe de flori și la ceapă etc.
- Sistemul TRACES este un sistem informatic pentru înregistrarea, validarea și controlul documentelor veterinare. Acest sistem este dezvoltat de Comisia Europeană și este pus la dispoziția statelor membre UE, cât și a altor state care exportă animale vii sau produse de origine animală în statele membre UE.

Principalele probleme depistate

- Cazul Combinatului de la Râbnita denotă probleme (de ordin tehnic și financiar) ce afectează siguranța procesului de producție. Acestea indică parțial asupra eficienței reduse a controlului efectuat de către autoritățile naționale moldovenești (ANSA), dar și asupra dificultăților pe care le întâmpina companiile din acest sector pentru a se conform cerințelor pieței rusești. Din acest punct de vedere, companiile moldovenești cu situație similară ar putea întâmpina probleme la conformarea la regulamentele și standardele europene, necesare pentru a activa pe piața europeană.
- Pe lângă eforturile depuse pentru consolidarea capacităților de supraveghere a calității la produsele de origine vegetală, o atenție deosebită trebuie acordată managementului sanitar-veterinar la produsele de origine animală. În acest sens, este nevoie de asigurat infrastructura de testare și certificare a produselor de origine animală, precum și procesul de producție corespunzător cu

standardele europene. Ca urmare, această producție va deveni mai competitivă pentru a putea fi comercializată pe piața comunitară, dar și pe alte piețe externe.

- În cazul posturilor ANSA de la frontieră se constată necesitatea reducerii timpului de examinare a loturilor de produse la export-import, acordarea de consultanță utilă proprietarilor de mărfuri traversatori, modernizarea echipamentului folosit etc. De asemenea, acestea urmează să intensifice cooperarea cu angajații Serviciului Vamal și ai Poliției de frontieră.

■ Dreptul de stabilire și dreptul societăților

Evoluții trimestriale majore

Printre evoluțiile cheie din domeniul respectiv, se poate de menționat unele modificări legislative îndreptate spre îmbunătățirea mediului de afaceri și reducerii poverii administrative. Anume, au fost aprobate de către guvern modificările la Legea privind energia electrică, una din prevederile principale fiind micșorarea termenului maxim de racordare la rețeaua electrică a noilor consumatori până la 60 zile, față de termenul actual de 140 zile. Concomitent, a fost elaborat proiectul legii pentru modificarea și completarea Legii nr.131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de antreprenor, având ca scop excluderea coliziunilor cu prevederile unor acte sectoriale. Astfel, printre principalele modificări se numără concretizarea ariilor de excepție pentru organele de control cu statut special, precum și principiile de planificare, inițiere și notificare a procedurilor de control.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Aprobarea și implementarea modificărilor legislative va contribui esențial la îmbunătățirea mediului de afaceri și la simplificarea relației dintre agenții economici și instituțiile publice. Astfel, în rezultatul modificărilor la Legea privind energia electrică, Republica Moldova își va îmbunătăți esențial poziția în clasamentul Doing Business. Actual, țara noastră este pe poziția 165 din 189 la capitolul conectarea la rețelele electrice, fiind cel mai prost scor din toate componentele indicelui agregat.

Principalele probleme depistate

- Necătând la amplificarea procesului de optimizare a cadrului regulatoriu, la multe capitole are loc un progres lent de ajustare, acest fapt manifestându-se în discrepanța enormă între unele componente ale indicelui Doing Business pentru Moldova. De asemenea, disonanța dintre cadrul normativ existent și procesul de aplicare în realitate duce la majorarea riscurilor transacționale, incertitudinii în relațiile contractuale și propagarea corupției în sistemul public.

■ Servicii financiare

Evoluții trimestriale majore

Unul dintre principalele evenimente din sectorul respectiv a fost aprobarea de către executiv a unui pachet de modificări legislative, ce țin de consolidarea cadrului de sancțiuni și măriri transparenței în sectorul financiar-bancar. Astfel, modificările la Legea instituțiilor financiare nr. 550-XIII din 21 iulie 1995 atribuie un rol mai mare autorităților de supraveghere privind implicarea timpurie în procesul de modificare a cadrului de acționari, precum și monitorizarea ulterioară a schimbărilor în cadrul acestora. De asemenea, este preconizat instituirea unor interdicții transacționale pentru acționarii care au încălcat anumite prevederi legale. Anume, potențialilor cumpărători ai cotelor în capitalul social al unei băncii, care deja au procurat

astfel de cote cu anumite încălcări procedurale și legale, li se va interzice completarea tranzacției de cumpărare și li se va suspenda dreptul de exercițiu pentru acțiunile cumpărate în acest mod. Pe lângă aceasta, se va interzice participarea cu pachetele de acțiuni bancare în capitalul social a unor societăți comerciale, precum și folosirea în calitate de gaj a lor. Totodată, se planifică de introdus unele modificări și completări în Codul Penal al Republicii Moldova pentru specificarea regimului de sancțiuni în sectorul financiar-bancar. Ele sunt menite să penalizeze delictele comise în procesul de administrare a instituției, care au cauzat pierderi financiare, distrugerea patrimoniului, sau insolabilitatea. În același pachet de modificări este propusă și completarea Capitolului XVI al Codului contravențional cu o nouă contravenție – Încălcarea prevederilor Legii instituțiilor financiare. În urma acestei completări, angajații și/sau acționarii instituției financiare vor fi sancționați contravențional, în cazul, în care nu prezintă sau transmit informație eronată Bancii Naționale, nu implementează prescripțiile regulatorului, împiedică auditului, sau refuză prezentarea documentelor inspecțiilor oficiale.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Amendamentele la Legea instituțiilor financiare vor contribui la formarea mai echilibrată și calitativă a cadrului de acționari, precum și la urmărirea de către Banca Națională a schimbărilor ulterioare în structura acționariatului. De asemenea, regulatorul va avea instrumentele necesare de intervenție rapidă în cazurile dubioase, pentru evitarea instabilității instituției bancare și a sistemului bancar în ansamblu.
- Consolidarea regimului de sancțiuni specifice sectorului financiar-bancar, ca rezultat al modificărilor în Codul Penal și cel Contravențional, va avea un efect disuasiv asupra potențialilor achizitori. Aceste efecte de descurajare a încălcărilor din partea actorilor cheie, înăsprirea sancțiunilor și inevitabilității lor, vor spori calitatea cadrului de administrare a sectorului bancar și vor diminua riscurile sistemice.

Principalele probleme depistate

- În urma încălcărilor grave a normelor și legislației financiare din ultima perioadă, cum au fost transferul forțat a pachetelor de acțiuni și subperformanța unor administratori ai băncilor comerciale, a fost afectată încrederea populației în sistemul bancar național. Astfel, ajustarea nominală a cadrului normativ, având ca scop prevenirea noilor încălcări, va avea efect pozitiv doar ca rezultat al îmbunătățirii calitative a cadrului instituțional public de gestionare și de justiție. De asemenea, nivelul înalt de corupție din aceste instituții va inhiba procesul de transpunere în viață a modificărilor menționate.

■ Circulația capitalului și a plăților curente

Evoluții trimestriale majore

În perioada respectivă, Banca Națională a Moldovei a elaborat un șir de acte normative menite să îmbunătățească sistemul de plăți și circulație a capitalului. În aceste acte au fost propuse modificări și completări la Regulamentul privind activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, la Instrucțiunea privind modul de întocmire de către băncile licențiate a Raportului privind volumul operațional de casă, precum și elaborarea Conceptului privind optimizarea transferurilor naționale. Inițiativele date au scop ajustarea cadrului normativ la standardele internaționale ce țin de combaterea fenomenului de spălare a banilor și finanțării terorismului. De asemenea, se propune introducerea unui nou raport zilnic privind încasările/eliberările de numerar în monedă națională din casele

băncilor și eliberării numerarului din bancomate, acest raport fiind necesar pentru monitorizarea continuă și minuțioasă a activității băncilor pe piața monetară.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Măsurile stipulate în proiectele de acte normative vor contribui la mărirea transparenței în sistemul bancar și la diminuarea tranzacțiilor dubioase. Implementarea măsurilor date va restabili încrederea populației în sistemul financiar-bancar și va diminua riscurile sistemice. Corespunzător, fortificarea cadrului instituțional a sistemului bancar va contribui la creșterea economică durabilă a economiei naționale.

Principalele probleme depistate

- Evenimentele de interferență în activitatea BNM din partea altor instituții, cazurile de spălare de bani prin intermediul sistemului bancar din Republica Moldova, precum și cazurile de transfer forțat a pachetelor de acțiuni a unor bănci comerciale, relevă unele lacune în capacitățile instituționale a BNM de reglementare a proceselor din sistemul bancar.

■ Circulația persoanelor, inclusiv circulația muncitorilor și coordonarea politicilor de securitate socială

Evoluții trimestriale majore

În perioada monitorizată a fost liberalizat regimul de vize cu UE pentru cetățenii moldoveni. Acest lucru este prevăzut de Regulamentul nr. 259/2014 al Parlamentului European și al Consiliului UE din 3 aprilie 2014, potrivit căruia Moldova a fost scoasă din lista țărilor a căror cetățeni au nevoie de vize Schengen pentru a călători în UE și statele Schengen. În consecință, cetățenii pot călători în 28 de țări UE și 4 țări din spațiul Schengen pentru vizite de scurtă ședere (90 zile).

Impactul acțiunilor întreprinse

- În primele 2 luni de la liberalizare, 35.498 moldoveni au ieșit din țară, prin punctele de trecere de la frontiera moldo-română și Aeroportul Internațional Chișinău, prezentând la control pașapoarte biometrice noi, în corespundere cu prevederile regimului fără vize instituit.
- Potrivit datelor furnizate de Poliția de Frontieră, în acest interval, nu le-a fost permisă intrarea în UE la 23 de cetățeni moldoveni pentru neîndeplinirea condițiilor de intrare în UE, iar alții 12 au avut interdicție de intrare din cauza încălcărilor anterioare ale legislației.

Principalele probleme depistate

- Deși circulația în baza regimului fără vize constituie un proces controlabil, există o serie de provocări ce pot produce distorsiuni. Acestea se referă la riscurile legate de cazurile de corupție în cadrul instituțiilor de stat responsabile de emiterea actelor, fie de eventualele abuzurilor din partea cetățenilor care folosesc noul regim de călătorie în scopul căutării unor locuri de muncă în Europa.

■ Impozitarea

Evoluții trimestriale majore

În perioada monitorizată, a fost semnată Convenția cu Malta pentru evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit. În altă ordine de idei, Ministerul Finanțelor a publicat datele privind veniturile vărsate în buget în perioada ianuarie-mai 2014. Astfel, veniturile la bugetul de stat pe toate componentele, au constituit 9253,2 mil. lei, ceea ce corespunde în proporție de 97% cu previziunile făcute. Comparativ cu perioada similară a anului 2013, veniturile acumulate au înregistrat o creștere de 1324,6 mil. lei sau la nivel de 16,7 la sută.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Prevederile Convenției cu Malta pentru evitarea dublei impuneri vor intra în vigoare începând cu 1 ianuarie 2015. În conformitate cu această Convenție, au fost stabilite un set de cote la impozitele reținute la sursa de plată: (i) dividende - 5% din suma brută a dividendelor; (ii) dobânzi - 5% din suma brută a dobânzilor; (iii) royalty - 5 % din suma brută a royalty.

Principalele probleme depistate

- Convenții privind evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii fiscale nu au fost semnate cu toate țările membre ale UE (cu cel puțin jumătate din 28), ceea ce creează obstacole în procesul de atragere a investițiilor străine din Europa.

■ Politica concurențială

Evoluții trimestriale majore

În perioada specificată a fost aprobată de către guvern conceptul sistemului informațional – Registrul ajutoarelor de stat, Consiliul Concurenței fiind responsabil în continuare de gestionarea și dezvoltarea acestuia. Astfel, în baza acestui sistem informațional va avea loc centralizarea proceselor de stocare, prelucrare și analiză a informației cu privire la toate măsurile de ajutor de stat, furnizorii și beneficiarii acesteia, precum și statistica sectorială de alocare a ajutorului.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Crearea Registrului ajutorului de stat din Moldova va permite acumularea și prelucrarea centralizată a informației cu privire la măsurile și agenții din domeniul respectiv. Centralizarea și automatizarea resurselor informaționale ce țin de ajutorul de stat va facilita transparența procesului de alocare a asistenței, precum și va eficientiza distribuția resurselor de stat în sectoarele prioritare pentru dezvoltare.

Principalele probleme depistate

- Procesul de alocare a asistenței de stat, datorită corupției endemice în sectorul public, rămîne a fi unul netransparent, ducând la alocarea suboptimă a resurselor publice limitate și la distorsionarea mediului de concurență în țară.

■ Drepturile de proprietate intelectuală și industrială

Evoluții trimestriale majore

În trimestrul II, au fost prezentate datele Raportului național privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală pentru 2013. În conformitate cu Raportul dat, în 2013, au fost depuse 6617 cereri de protecție a obiectelor de proprietate industrială (OPI) sau cu 9% mai multe decât în anul 2012. Cele mai solicitate OPI rămân a fi mărcile – 5870 de cereri, după care urmează invențiile și designul industrial (desene și modele industriale). De asemenea, a crescut numărul cererilor de reînnoire a înregistrării OPI (cu 27%) constituind 3431 de cereri. Totodată, doar 14 cereri s-au referit la denumirile de origine (DO, 7 cereri - 2012) și nicio cerere nu a vizat indicații geografice (IG, 4 cereri - 2012).

Reprezentanții Agenției de Stat pentru Proprietate Intelectuală (AGEPI) au participat la lucrările Grupului pentru dezvoltarea Sistemului de la Lisabona (perioada 23-27 iunie), dedicat sistemului internațional de protecție a indicațiilor geografice (IG), în particular fiind discutat proiectul Aranjamentului de la Lisabona revizuit privind Denumirile de Origine (DO) și IG, precum și Regulamentul pe marginea acestuia. Consolidarea sistemului național de protecție și asigurare a respectării drepturilor de proprietate intelectuală (PI) a devenit scopul acordului de colaborare semnat între AGEPI și Consiliul Concurenței. În altă ordine de idei, a fost lansat serviciul electronic e-AGEPI, ce permite depunerea on-line a cererilor de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală”.

Tot în perioada dată, AGEPI a organizat instruirii referitor la documentația de brevet pentru reprezentanții incubatoarelor de afaceri și de inovare, dar și a parcurilor științifico-tehnologice. Participanții au fost familiarizați cu informația în domeniul proprietății intelectuale în mediul de afaceri.

În domeniul promovării IG, DO și STG, AGEPI a desfășurat instruirii pentru diverse categorii de beneficiari, printre care: producătorii agricoli din diverse raioane, inclusiv din Chișinău, reprezentanții Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA) și ai Centrului Național de Acreditare din Republica Moldova (MOLDAC). Alte instruirii organizate de AGEPI în perioada evaluată au vizat angajații bibliotecilor din mediul rural (circa 80), cu scopul dezvoltării în cadrul bibliotecilor a unor noi servicii de consultanță și promovare a PI. De asemenea, AGEPI a propus spre consultare, dar și contestare (conform unor criterii clar specificate), pentru o perioadă de 2 luni, lista IG ale UE propuse spre protecție în Moldova.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Pe lângă caracterul informativ al Raportului pentru 2013, acesta are de asemenea menirea să sensibilizeze opinia publică cu privire la impactul negativ al fenomenelor de contrafacere și piraterie, care capătă forme noi ca urmare a dezvoltării tehnologiilor informaționale.
- Acordul de colaborare între AGEPI și Consiliul Concurenței vizează activități, precum: efectuarea studiilor și analizelor de piață; aplicarea eficientă a legislației în domeniul concurenței; descurajarea practicilor anticoncurențiale etc.
- În cadrul instruirilor privind domeniul brevetelor, participanții au primit informație referitor la următoarele aspecte: principiile sistemului de protecție a invențiilor prin brevet; procedura de depunere și examinare a cererilor; aspecte practice legate de pregătirea documentelor cererii de brevet de invenție; respectarea criteriului de noutate a invenției etc.
- Instruirile cu privire la IG, DO și STG s-au referit la procedura de înregistrare a celor din urmă, rolul organismelor de inspecție și certificare, rolul grupurilor de producători, setul de documente pentru dobândirea protecției unei IG, DO și STG în Moldova, modalitatea de promovare a acestora,

acordarea asistenței privind elaborarea documentației. Seminarele cu implicarea bibliotecilor au ca finalitate crearea unor centre de informare în domeniul proprietății intelectuale.

- E-AGEPI oferă o platformă online ce facilitează procesul de înregistrare a mărcilor, invențiilor, desenelor industriale, operelor, fonogramelor și altor obiecte de proprietate intelectuală. Semnarea cererilor de înregistrare poate fi efectuată prin semnătura e-AGEPI, semnătura digitală, semnătura mobilă sau prin utilizarea Serviciului Guvernamental MSign.
- În linii generale, valorificarea IG, DO și STG va contribui la promovarea produselor moldovenești de calitate, sporind competitivitatea lor pe piețele externe, dar și la protejarea patrimoniului produselor tradiționale autohtone.

Principalele probleme depistate

- Autoritățile recunosc că fenomenul utilizării ilegale a drepturilor de proprietate intelectuală este în creștere, inclusiv din cauza dezvoltării tehnologiilor informaționale. Totodată, Raportul pentru 2013 denotă că autoritățile au depistat doar 13 cazuri de încălcare a dreptului de autor.
- În continuare numărul cererilor de înregistrare a IG și DO este extrem de mic, în prezent fiind înregistrate 2 DO (Ciumai și Românești), 3 IG pentru vinuri (Valul lui Traian, Codri, Ștefan Vodă) și una pentru rachiu (Divin). În comparație cu Moldova, în Georgia sunt înregistrate circa 30 de IG și DO, protejate la nivel local, dar și pe plan internațional.
- Instruiri în domeniul proprietății intelectuale sunt necesare pentru mediul de afaceri, în vederea sporirii interesului lui față de proprietatea intelectuală și respectiv atragerea investițiilor pentru dezvoltarea acestui domeniu.

■ Achiziții publice

Evoluții trimestriale majore

În trimestrul II, a fost semnat Acordul de Asociere care cuprinde prevederi pentru domeniul achizițiilor publice, unde urmează să fie exclusă favorizarea operatorilor economici locali și respectiv deschiderea reciprocă a pieței achizițiilor publice. Mai mult ca atât, se prevede trecerea la achizițiile publice electronice, care vor asigura un proces mai bine organizat, transparent și corect de folosire a banilor publici.¹¹

Impactul acțiunilor întreprinse

- Prevederile AA conțin angajamente clare legate de deschiderea reciprocă a piețelor de achiziții publice, cu asigurarea unor oferte transparente, în condițiile unui tratament non-discriminatoriu și competitiv. Aceste condiții vor fi valabile pentru procedurile de achiziții publice care se referă la: (i) contracte de achiziții publice de lucrări, bunuri și servicii; (ii) contracte de achiziții de lucrări, bunuri și servicii din sectorul de servicii publice; (iii) concesiuni de lucrări și servicii.

Principalele probleme depistate

- În domeniul achizițiilor publice electronice există o serie de probleme. Astfel, (1) nu există o strategie definită pentru dezvoltarea achizițiilor electronice. (2) Diferența de dezvoltare a capacităților de utilizare a tehnologiilor informaționale și dotare tehnică dintre regiunile rurale și urbane ale țării nu permit tuturor autorităților publice și agenților economici să utilizeze achizițiile electronice. (3)

¹¹ Expert-Grup, Achizițiile Publice în Republica Moldova: Probleme și Soluții, <http://expert-grup.org/ro/biblioteca/item/969-achizitii-publice-moldova&category=7>

Lipsește un buget destinat pentru mentenanța în regim de exploatare a Sistemului existent a achizițiilor electronice. (4) Lipsesc resurse financiare pentru un program de promovare a utilizării achizițiilor electronice. Totodată, (5) agenții economici nu sunt informați despre existența componentelor de achiziții electronice. De asemenea, (6) nu există un buget destinat instruirii utilizatorilor din cadrul autorităților publice participante la achiziții publice. La fel, (7) procurarea semnăturilor digitale necesare pentru utilizarea Registrului de Stat al Achizițiilor Publice reprezintă o povară pentru agenții economici din cauza costului înalt pentru semnături și a termenului scurt de valabilitate a acestora care este de un an. În fine, (8) la moment Registrul electronic (RSAP) activează în lipsa licențelor pentru SGBD Oracle care este parte componentă a Registrului, astfel lipsind suportul din partea companiei Oracle. Deocamdată nu este prevăzut un buget pentru procurarea licențelor pentru Registru, iar infrastructura M-Cloud nu oferă o platformă tehnică cu asigurarea licențelor necesare.

- Principalele probleme în domeniul transparenței țin de următoarele aspecte: (i) publicarea sporadică a achizițiilor publice; (ii) accesul minim a publicului la informație despre procesul de achiziții (într-un limbaj accesibil); (iii) lipsa accesului la documentele de raportare (etapa post-achiziție); (iv) executarea necorespunzătoare a contractelor.
- Achizițiile publice sunt viciate de numeroasele scheme frauduloase: (i) fraude legate de neexecutarea clauzelor contractuale; (ii) prezentarea documentelor și rapoartelor false (la etapa de tender, atribuire a contractului și respectiv la implementarea contractului); (iii) înlocuirea produselor fără informarea beneficiarului și obținerea aprobării din partea acestuia.

■ Statistica

Evoluții trimestriale majore

Principalul eveniment din acest domeniu a fost efectuarea recensământului populației și al locuințelor din Republica Moldova. Recensământul a fost implementat în baza principiilor metodologice și organizatorice elaborate de către BNS, fiind în concordanță cu Recomandările Conferinței Statisticienilor Europeni vizând efectuarea recensământului populației și al locuințelor din 2010, ajustate la realitățile Republicii Moldova. De asemenea, în cadrul recensământului a fost desfășurată Ancheta de Control, verificând gradul de acoperire a acestui proces.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Organizarea periodică a recensământelor populației și locuințelor, facilitează procesul de planificare și gestionare a activității economice la nivel macro de către autoritățile de resort. De asemenea, efectuarea recensământului în baza standardelor internaționale permite analiza comparativă cu alte state, precum și identificarea principalelor tendințe demografice, sociale și economice folosite de către instituțiile internaționale pentru acordarea asistenței financiare.

Principalele probleme depistate

- În procesul de desfășurarea a recensământului au fost depistate mai multe abateri de la procedura standard, ele având mai mult un caracter organizatoric. Pe lângă aceasta, lipsa unor instrumente eficiente de recensământ, cum poate fi completarea chestionarilor on-line, a scăzut gradul de acoperire a populației.

■ Controlul financiar și aspectele aferente

Evoluții trimestriale majore

Pe parcursul al doilea trimestru, Curtea de Conturi a examinat rapoartele finale de audit privitor conformarea exercițiului bugetar și gestionare a patrimoniului public în cadrul autorităților publice locale din raioanele Leova, Fălești și Anenii Noi pentru anul 2013. Din cadrul APC, în perioada respectivă au fost auditate Ministrul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, și Comisia Națională a Pieței Financiare. Totodată, au fost auditate rapoartele privind executarea bugetului de stat și celui de asigurări sociale pentru anul 2013. În rezultatul auditelor întreprinse s-au depistat carențe, iregularități și disfuncționalități în cadrul APL și instituțiilor menționate, la rândul său Curtea de Conturi propunând un set de măsuri de îmbunătățire a utilizării banilor publici.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Controlul din parte Curții de Conturi contribuie la depistarea utilizării frauduloase și ineficientă a banilor publici, contribuind la transparența utilizării resurselor financiare și controlului societății civile asupra gradului de înlăturare a carențelor depistate.

Principalele probleme depistate

- Caracterul sistematic și amploare deficiențelor depistate în cadrul instituțiilor publice, scot în evidență ineficiența implementării recomandărilor Curții de Conturi și nivelul jos de conformare din partea acestor instituții. Aceste procese subminează eforturile de eficientizare a sectorului public și de folosire optimă a banilor publici.

■ Politica industrială

Evoluții trimestriale majore

Principalele eforturi sectoriale din partea guvernului în perioada specificată au fost îndreptate către dezvoltare sectorului energetic și fortificării securității energetice a țării. Astfel, a fost luată decizia de a fonda o întreprindere de stat „Vestmoldtransgaz”, responsabilă de gestionarea conductei de transport a gazelor naturale Iași-Ungheni, pe porțiunea moldovenească. Alt eveniment important din sectorul respectiv a fost desfășurarea Săptămânii Europene a Energiei Durabile în Moldova, cu scopul promovării utilizării surselor regenerabile de energie și modernizării infrastructurii corespunzătoare. Concomitent, au fost lansate două apeluri de propuneri de proiect de către Fondul pentru Eficiență Energetică. Unul este adresat sectorului privat, iar celălalt este planificat pentru proiectele care prevăd eficientizarea sistemelor de iluminat din sectorul public.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Construcția gazoductului Iași-Ungheni va asigura accesul la sursele de gaz de pe piața comună europeană. Astfel, finalizarea acestui proiect energetic va contribui la diversificarea surselor de alimentare cu gaze naturale și fortificarea securității energetice a țării.
- Promovarea inițiativelor și creditării sectorului de energie durabile va accelera procesul de eficientizare energetică, diversificare surselor respective și dezvoltarea tehnologică din sector.

Principalele probleme depistate

- Existența unor carențe structurale în sectorul energetic cum este corupția, netransparența decizională, limitarea concurenței și implicarea diferitor grupuri de interese în procesul de comerț cu resurse energetice generează riscuri majore în transpunerea efectivă a inițiativelor legislative din sector și maximizarea eficienței energetice. În ciuda eforturilor de diversificare energetică procesul dat merge extrem de lent, Republica Moldova fiind în continuare dependentă de livrările de gaze naturale din Federația Rusă.

■ Transport

Evoluții trimestriale majore

În trimestrul II, reprezentanții Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor (MTID) au discutat cu Comisia Europeană despre armonizarea legislației naționale cu cea europeană în domeniul transportului de călători și de marfă, dar și despre posibilitățile de finanțare a proiectelor în domeniul infrastructurii de transport. După semnarea și ratificarea AA, liberalizarea transportului rutier și de bunuri au fost formulate drept obiective centrale în procesul de implementare a AA. Despre posibilitatea participării proiectelor de infrastructură derulate în Moldova au discutat autoritățile moldovenești și cele cehe, cele din urmă fiind chemate să participe la licitațiile pentru realizarea proiectelor în domeniul infrastructurii drumurilor și feroviare.

În perioada dată, a intrat în vigoare protocolul cu privire la modificarea Acordului guvernamental moldo-ucrainean cu privire la activitatea transportului feroviar din 1993, urmărind necesitatea de majorare a vitezei de circulație și respectiv a reducerii timpului deplasărilor, dar și a simplificării procedurilor de control a tranzitului de mărfuri. Totodată, MTID a discutat cu sindicatele din sectorul feroviar despre dinamica reformării ÎS „Calea Ferată a Moldovei”, care este destul de anevoioasă. De asemenea, MTID a lansat serviciul electronic dedicat transportatorilor – e-Autorizații, conectat la serviciul guvernamental de plăți Mpay.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Asistența financiară solicitată de la UE vizează dezvoltarea proiectelor de infrastructură, printre care construcția podului rutier peste Prut, de la Ungheni, construcția segmentului cu ecartament european și a unui centru logistic multimodal la Chișinău.
- Prin modificarea Acordului moldo-ucrainean în domeniul feroviar se dorește majorarea vitezei de circulație a trenurilor, creșterea confortului pasagerilor și reducerea timpului deplasărilor. În acest sens, s-a propus ca soluție circulația prin tranzitare, fără staționare pe teritoriile ambelor state, pe principiu de reciprocitate. Totodată, partea moldovenească a venit cu inițiativa simplificării procedurilor de control a tranzitului de mărfuri pe calea ferată pe porțiunile specificate de pe teritoriul ambelor state.
- În urma discuțiilor cu sindicatele din domeniul feroviar, părțile au convenit să fie în dialog în permanență, astfel ca angajații să fie informați despre etapele de modernizare a întreprinderii, precum și pașii ce vor fi întreprinși pentru a îmbunătăți condițiile salariale și de muncă la CFM.
- e-Autorizații permite agenților transportatori să plătească online pentru toate tipurile de autorizații eliberate de către Agenția Națională Transport Auto.

Principalele probleme depistate

- Deficit de transparență este observat în procesul de reformare a ÎS „Calea Ferată din Moldova”, fapt ce creează dificultăți pentru stabilirea situației existente în sector și a rezultatelor obținute până acum.

■ Societatea informațională

Evoluții trimestriale majore

În trimestrul II, au fost înregistrate mai multe evoluții în acest domeniu. Prin urmare, a fost votată în lectura a doua proiectul legii privind semnătura și documentul electronic, a căror aplicare este prevăzută în Acordul de Asociere. Emiterea obligatorie a facturilor și facturilor fiscale electronice exclusiv prin intermediul sistemului automatizat e-Factura, începând cu septembrie 2014, se conține în HG Nr. 461 din 16.06.2014. De la lansarea acestui serviciu, peste 800 de companii (peste 950 de utilizatori unici) au optat pentru e-Factura, fiind generate circa 2000 de facturi. De asemenea, de la 1 martie 2014, procedura de declarare electronică la export a devenit aplicabilă pentru toate posturile vamale de frontieră.

Au fost aprobate HG cu privire la serviciul electronic guvernamental de semnătură digitală (MSign) și HG cu privire la Pilotarea Platformei de Interoperabilitate. Mai mult ca atât, a fost lansat serviciul de achitare a impozitelor pentru bunuri imobiliare prin intermediul Mpay. Prin lansarea serviciului e-AGEPI va fi posibilă depunerea online a cererilor de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală. De asemenea, la MPay au fost racordate declarația electronică și toate serviciile prestate de Autoritatea administrativă „Agenția Națională de Transport Auto”.

Totodată, spre consultare publică a fost propus proiectul HG privind platforma guvernamentală de registre și autorizații (PGRA). Centrul de Guvernare Electronică a desfășurat instruirii pentru autoritățile publice cu privire la utilizarea Registrului de Stat al Controalelor, care este deocamdată în proces de elaborare.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Serviciul e-Factura a fost lansat în februarie 2014 cu scopul emiterii și expedierii electronice a facturilor și facturilor fiscale. Factura electronică are aceeași valoare juridică și este la fel de sigură ca și cea ordinară. Sistemul oferă siguranța corectitudinii datelor și reduce riscul falsificării facturilor fiscale. De asemenea, e-Factura sporește operativitatea circulației acestor documente de la furnizor la cumpărător, diminuează nivelul corupției și contrafacerii sau pierderii facturilor eliberate.
- Efectuarea plăților prin serviciul MPay este la fel de sigură ca și achitarea prin bancă, fapt datorat utilizării de către MPay a instrumentelor bancare pentru achitări. Sumele plăților efectuate prin MPay ajung în conturile prestatorilor de servicii nu mai târziu decât a doua zi lucrătoare după realizarea tranzacției electronice.
- PGRA vine să instituie platforma tehnologică guvernamentală de registre și autorizații, care va fi însoțită de un Regulament privind utilizarea și operarea platformei date. PGRA este parte a componentei MCloud și se bazează pe câteva principii, cum ar fi: interoperabilitate, flexibilitate, configurabilitate.
- Registrul de Stat al Controalelor reprezintă o platformă online comună, care permite planificarea și evidența automatizată a efectuării controalelor planificate și inopinate. Serviciul este în proces de dezvoltare, având drept scop atât eficientizarea întregului ciclu de control: de la planificare, până la afișarea rezultatelor controlului, cât și evitarea controalelor abuzive, repetate și nejustificate.
- Serviciul guvernamental de semnătură digitală (MSign) este un mecanism integrator, securizat și flexibil de aplicare și verificare a autenticității semnăturii digitale de către utilizatori, inclusiv în

contextul utilizării sistemelor informaționale și a serviciilor electronice. Aceasta permite cetățenilor să semneze acte la distanță, rapoarte, declarații către instituții sau cereri online.

- Pilotarea Platformei de Interoperabilitate are menirea să eficientizeze comunicarea interinstituțională, facilitând schimbul de date între autoritățile administrației publice, precum și instituțiile publice și întreprinderile de stat care dețin resurse informaționale de stat.

Principalele probleme depistate

- Deși sunt utile și eficiente, serviciile electronice nu sunt folosite de toată populația, de aceea este nevoie de popularizarea serviciilor, prin implementarea eficientă a Strategiei Moldova digitală 2020, în mod special în regiunile rurale.

■ Sănătatea publică

Evoluții trimestriale majore

În trimestrul doi au fost aprobate de către guvern un șir de documente sectoriale importante. Așadar, a fost aprobată Metodologia sectorială din domeniul sănătății de planificare a controlului de stat asupra activității de întreprinzător în baza analizei criteriilor de risc, documentul dat având ca scop îmbunătățirea procesului de supraveghere a activității de întreprinzător din domeniul sănătății publice, precum și a diminuării componentei coruptibile din acest sector. Alt document important adoptat de către guvern a fost Regulamentul privind condițiile de plasare pe piață a dispozitivelor medicale, care transpune în practică prevederile Directivei 93/42/CEE a Consiliului privind dispozitivele medicale. Anume, implementarea prevederilor acestui regulament va facilita procesul de control al calității dispozitivelor medicale, prevenirii și excluderii incidentelor de apariție pe piața a dispozitivelor defectuoase. Pentru continuarea eforturilor de monitorizare, prevenire și combatere a amenințărilor transfrontaliere pentru sănătatea publică, guvernul a aprobat noul plan de acțiuni de implementare a Regulamentului Sanitar Internațional. Acest act normativ a fost armonizat la Decizia nr. 1082/2013/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind amenințările transfrontaliere grave pentru sănătate. Totodată, noul plan este doar continuarea celui aprobat de către guvern în 2008 prin HG nr. 475 și realizat parțial, astfel prelungindu-se termenul de implementare până în 2014. În aceeași perioadă au fost finalizate unele investiții publice de infrastructura sănătății. Astfel, au fost finalizate și deschise un șir de oficii de sănătate în regiuni, anume în satele Hansca, Ciobruți și Vălcineț. De asemenea, în perioada respectivă a fost inaugurat noul bloc chirurgical al Spitalului Clinic Republican, în așa mod lărgind gama de servicii chirurgicale ale centrului respectiv și sporind calitatea serviciilor prestate.

Impactul acțiunilor întreprinse

- Implementarea actelor normative aprobate va avea impact pozitiv asupra mai multor componente din sistemul de gestionare a sănătății publice. Anume, se va diminua incidența falsificării dispozitivelor medicale, se va îmbunătăți cadrul de management al bolilor transfrontaliere, precum și se va diminua nivelul și riscul de corupție.
- Investițiile în infrastructura sănătății din regiunile țării va contribui la diminuarea discrepanței dintre regiunile rurale și cele urbane privind accesul la serviciile medicale. Acest fapt va avea impact pozitiv asupra îmbunătățirii nivelului de sănătate a populației, precum și asupra creșterii calității pieței muncii și creșterii economice.

Principalele probleme depistate

- Nerealizarea planului de acțiuni din 2008 privind implementare Regulamentului Sanitar Internațional, a scos în evidență deficiența dintre cadrul normativ existent și capacitățile instituționale de implementare a legislației ajustate la standardele internaționale. Așadar, eforturile de modernizare a infrastructurii și calității de sănătate publică întreprinse în ultima perioadă necesită de a fi continuate, un efort adițional fiind îndreptat asupra eficienței cheltuielilor banilor publici și combaterii corupției din sistemul dat.